

DISKRIMINERINGS- DOWNSTOLEN

ETT SPEL OM

Tolerans och
Demokrati

mot
Diskriminering
och Rasism!

Kungsbacka

alla o l i k a
alla l i k a
UNGDOM MOT RASISM

brå
brottsförebyggande rådet

**PEDAGOGISKT
CENTRUM**
GR Utbildning

Fakta om materialet

Pedagogiskt Centrum

GR Utbildning - Pedagogiskt Centrum syftar till att utveckla, utbilda och genomföra verksamhet med den upplevelsebaserade pedagogiken som verktyg och förhållningssätt. Den primära målgruppen är pedagogisk personal inom grundskolans senare år, gymnasieskolan, vuxenutbildning och högskola. Pedagogiskt Centrum har över tio års erfarenhet av upplevelsebaserat lärande och arbetar nära målgrupperna. Pedagogiskt Centrum utvecklar pedagogiskt material, utbildar pedagoger och genomför insatser direkt på skolor runt om i landet.

Läs gärna mer på www.pedagogisktcentrum.se

Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (Brå) är en myndighet och ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet. Brå verkar för att brottsligheten ska minska och tryggheten öka i samhället genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet och brottsförebyggande arbete. Brå producerar även den officiella kriminalstatistiken, utvärderar reformer, bedriver forskning för att ta fram ny kunskap och stödjer lokalt brottsförebyggande arbete.

Livsstilsenheten i Kungsbacka kommun

Livsstilsenheten i Kungsbacka kommun arbetar med folkhälsa. Livsstilsenhetens verksamheter vill förbättra och främja hälsan hos kommuninvånarna genom att arbeta med hälsofrämjande verksamheter, ungdomsinflytande och förebyggande insatser. Områden som Livsstilsenheten arbetar med är brottsförebyggande, alkohol- och drogförebyggande, folkhälsa, föräldrastöd, ungdomsinflytande och barnkonventionen.

Ungdom mot Rasism

Ungdom Mot Rasism (UMR) är Sveriges största antirasistiska ungdomsorganisation och ett kunskapscentra för unga antirasister i Sverige som vill engagera sig mot rasism, främlingsfientlighet och intolerans och för demokrati och mångfald. UMR uppbyggd av, med och för unga människor i åldrarna 13-25. De arbetar med lokalgrupper, utbildning, projekt- och kampanjer samt politiskt påverkansarbete. Organisationen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Om spelen i TODDOR

Spelen i Toddor har utvecklats av Pedagogiskt Centrum på uppdrag av Brottsförebyggande rådet och i samverkan med Ungdom mot Rasism och Livsstilsenheten i Kungsbacka kommun.

Detta spel ingår som en av fyra delar i metodboxen Tolerans och demokrati mot diskriminering och rasism! De fyra delarna är:

- Tolerans och demokrati mot diskriminering och rasism! – Metodbox: Introduktion & Tips på annat material
- Bahati – Spel
- Diskrimineringsdomstolen – Spel
- Rörande normer – Spel

Alla delar i metodboxen finns att ladda ner på www.grul.se.

Detta material är © Copyright GR Utbildning 2011. Materialet får fritt kopieras och användas i utbildningsverksamhet så länge källa anges.

Sammanfattning

Diskrimineringsdomstolen är ett diskussionsspel som behandlar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Spelet utgår från de sju diskrimineringsgrunderna.

I spelet diskuteras och kategoriseras olika scenarion där diskriminering, trakasserier och kränkande behandling förekommer. Alla scenarion utspelar sig i skol- och vardagsmiljö. Tanken är att scenarierna skulle kunna inträffa i och utanför klassrummet och därför innehar en igenkänningsfaktor hos eleverna. Elevernas uppgift är att kategorisera scenariona som något av följande: kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, diskriminering och trakasserier eller något annat.

Spelet öppnar upp för en diskussion om hur olika vardagssituationer kan uppfattas, samt kring de normer som styr vår uppfattning om våra medmänniskor.

- ▶ Tid: ca 60-90 min
- ▶ Antal deltagare: 6 – 28 st

Syfte

Syftet med Diskrimineringsdomstolen är att öka kunskapen hos eleverna om diskrimineringsgrunderna, samt vad som utgör trakasserier och kränkande behandling. En ökad kunskap underlättar för eleverna att få en bättre förståelse för sina rättigheter.

Dessutom är spelets syfte att få eleverna att diskutera och reflektera över den diskriminering som kontinuerligt utspelar sig i deras vardagsliv och varför den gör det.

Bakgrund

Diskrimineringsdomstolen ingår i metodboxen *Tolerans och demokrati mot diskriminering och rasism!* vars syfte är att behandla antidemokratiska attityder och värderingar bland elever på högstadie- och gymnasienivå. Boxen tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter och primärt i artikel 2: ”Alla barn har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.”

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder missgynnar en elev och det beror på någon av de sju diskrimineringsgrunderna – kön, ålder, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det grundas i ett beteende som kränker elevens värdighet. Skillnaden är att trakasserier har samband med diskrimineringsgrunderna, medan kränkande behandling är övriga situationer där en elevs värdighet kränks.

Bakom diskriminering, trakasserier och kränkningar ligger ofta attityder och föreställningar, uttalade och outtalade, om vad som anses normalt eller onormalt. Genom att processa och bearbeta dessa attityder och föreställningar med hjälp av Diskrimineringsdomstolen är målet att öka förståelsen och insikten för det demokratiska lika värdet.

Fakta

Design: Jenny Sjöstrand och Sofia Reimer

Texter och material: Sofia Reimer

Layout och formgivning: Carolina Dahlberg

Översikt

Denna handledning innehåller:

- ▶ Råd till handledaren
- ▶ Förberedelser
- ▶ Genomförande
- ▶ Tips för fortsatt arbete
- ▶ Berättelserna
- ▶ Bilagor till spelet

Råd till handledaren

Lärarens förberedelser

Som handledare bör du läsa igenom hela spelet först. Läs särskilt noga igenom handledningen för att lättare kunna hitta rätt i texten under genomförandet.

Gemensamma förberedelser

Berätta för eleverna att de skall spela ett spel, men avslöja inte spelets syfte. Det innebär att eleverna inte behöver fundera på om de gör rätt/fel och inte heller under spelets gång behöver fundera på de frågeställningar som besvaras i efterdiskussionen.

Genomförande

Under spelets genomförande är det viktigt att du som handledare är målmedveten och tydlig i alla instruktioner. Genom att ha läst igenom materialet innan genomförandet kommer du med enkelhet kunna besvara elevernas frågor under spelets gång.

Ingen grupp är den andra lik, och under genomförandet så kan oväntade saker hända. Ta eventuella avbrott med lugn och led tillbaka eleverna till spelets handling.

Bara för att en elev inte pratar mycket under spelet innebär det inte att eleven inte tar del av upplevelsen. En elev som betraktar händelsen kan lära sig lika mycket som en som deltar aktivt.

Efterdiskussion

I efterdiskussionen sker större delen av lärandet. Genom en väl genomförd efterdiskussion kan gruppen använda sina erfarenheter under övningen och lyfta dessa till ett bredare perspektiv. Efterdiskussionen ska ta tid och det är därför viktigt att avsätta tid till denna, gärna 20 minuter.

Ett förslag är att under efterdiskussionen möblera rummet så att alla sitter i en ring. Det gör att alla ser varandra och blir också en tydlig markör att spelet är slut och att gruppen nu har gått in i en ny fas.

Efterdiskussionen är indelad i tre faser:

Reflekterande

Efterdiskussionen börjar med reflektion, vilket handlar om att låta eleverna ventilera sina spontana intryck och sammanfatta sin upplevelse. Frågorna handlar om händelseförloppet, vad som var roligt, vad som var svårt och hur de upplevde olika delar av spelet. Den reflekterande fasen är viktig för att skapa ett bra underlag för senare faser i efterdiskussionen.

Tolkande

Här skall eleverna få möjlighet att problematisera och analysera händelserna under spelet och se möjlighet till alternativa utgångar beroende på förutsättningarna. Hjälp eleverna genom öppna frågor att sätta ord på sina känslor och erfarenheter som de upplevde i spelet.

Generaliserande

I generaliseringsfasen lyfts elevernas reflektioner och upplevelser av spelet till ett större perspektiv. Här kan ni diskutera och dra paralleller med händelser utanför spelet och i samhället i stort.

Det är inte ett måste att under efterdiskussionen avsluta en fas för att påbörja en annan, utan man kan vandra fritt mellan de olika faserna beroende på vart gruppen för samtalet.

Eleverna kan ställa frågor till varandra, komma med spontana synpunkter eller föra diskussionen vidare snabbare än frågorna som står uppställda. Detta händer ganska ofta och är fullt normalt. Om nödvändigt kan ni gå tillbaka till de reflekterande frågorna senare.

Förberedelser

Det här spelet kräver att du som handledare redan innan har gått igenom diskrimineringsgrunderna samt skillnaden mellan trakasserier och kränkande behandling med eleverna. Det kan vara svårt att förstå skillnaden dem emellan så det är viktigt att lägga tid på detta. Utan denna kunskap är det svårt för eleverna att genomföra spelet. Som grund kan du förslagsvis ha Diskrimineringsombudsmannens Förebygga diskriminering och kränkande behandling - Främja likabehandling (du hittar denna på www.do.se under material).

- ▶ Läs igenom hela handledningen så att du förstår spelet.
- ▶ Känn inte att du måste memorera alla scenarion (i spelet nämnt som berättelser) utan se till att ha en kopia av hela spelet med dig under genomförandet.
- ▶ Skriv ut det antal berättelsekort (Bilaga 1) som behövs, varje grupp ska ha ett kort var.
- ▶ Varje grupp ska ha fem kuvert var, märkta med kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, diskriminering och trakasserier samt något annat. Antingen skriver du ut etiketterna i Bilaga 2 och fäster på kuverten eller så skriver du direkt på kuverten.
- ▶ Möblera om i klassrummet. Borden som eleverna sitter vid under spelet bör vara placerade så att de tillsammans bildar en halvcirkel framför ”domarbordet”. Det för att skapa en starkare känsla av att befinna sig i en domstolslokal. En meters mellanrum mellan varje bord är att rekommendera.

Genomförande

Icebreaker

Innan själva spelet startar inleder du med att genomföra en icebreaker. En icebreaker är en kortare komma-igång-övning som syftar till att hjälpa eleverna att glömma det som tidigare hänt under dagen och istället skapa ett gemensamt fokus på spelet och övningen. En icebreaker kan antingen ha som mål att tillföra energi till gruppen eller lugna den beroende på vilken som väljs. Här ges förslag på en av varje, Knuten ger energi till gruppen medan Räkna till 20 lugnar den. Välj den som passar din grupp bäst. (Du kan hitta fler förslag på icebreakers under Spel och Lärresurser på www.grul.se.)

Knuten

Be eleverna ställa sig i en cirkel, vända inåt. De ska röra sig mot mitten med armarna utsträckta framför sig. När de står i en ”klump” i mitten, be dem blunda och ta tag i några andra personers händer. Tala om för dem att de inte får ta tag i båda händerna på en annan person, samt att de inte heller få ta tag i händer till någon person som står precis bredvid sig.

När deltagarna gjort detta så kan de öppna ögonen igen. De står nu i en klump och håller kors och tvärs i varandras händer. Ge eleverna i uppdrag att trassla sig ur klumpen. De får inte släppa taget om varandras händer medan de gör detta. När de trasslat sig ur kan ett antal olika formationer uppstå, det kan bli en ring, en åtta, ett par mindre grupper osv. När de har trasslat ur sig ur klumpen så är icebreakern avslutad.

Räkna till 20

Be deltagarna att ställa sig i en ring vända inåt med axlarna mot varandra. Förklara att de ska få vara med om en avancerad matematisk övning (vilket kommer att skapa en del oro och kommentarer i gruppen).

Gå därefter igenom reglerna. Gruppen ska gemensamt räkna till 20 genom att någon person säger ”ett”, någon annan säger ”två” osv. upp till 20. Personer som står bredvid den som sa en siffra får inte säga nästa. Om det blir fel eller om några säger samma siffra samtidigt måste alla applådera och börja om från början. Under tiden man räknar ska de andra vara tysta och titta ned i backen.

Tänk på att det är väldigt sällan som gruppen kommer att klara av att räkna hela vägen till 20. Istället är tanken att man ska skapa ett gemensamt fokus (genom en gemensam uppgift) samt förmedla en tillåtande attityd till att göra fel (genom att applådera när det blir fel). Håll inte på för länge med övningen, det räcker att låta gruppen försöka 5–6 gånger.

Introduktion

Du börjar med att förklara att ni ska spela ett spel om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som heter Diskrimineringsdomstolen. Dela därefter in klassen i smågrupper, förslagsvis 3-4 elever i varje grupp och be dem sätta sig gruppvis vid borden.

Berätta att:

- ▶ Alla grupper utgör var sin nämndeman i Diskrimineringsdomstolen och att du är domare i densamma.
- ▶ Diskrimineringsdomstolen följer den svenska diskrimineringslagstiftningen.
- ▶ De kommer att tilldelas berättelser där de får möta personer som upplever olika jobbiga saker och att deras roll är att besluta vad personen är med om - kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, diskriminering och trakasserier samt något annat.
- ▶ Varje grupp kommer att få några minuter att bestämma sig hur de ska rösta. Varje gång de röstar måste de ha en motivering till sitt val.
- ▶ Din roll som domare är att lyssna till deras utlåtanden, och att du därefter dömer enligt majoritetens beslut.

Dela därefter ut fem kuvert till varje grupp (märkta med *kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, diskriminering och trakasserier* samt *något annat*) och förklara att de ska lägga berättelsekortet i det kuvert de röstar på. När de bestämt sig ska de lägga kuvertet väl synligt framför sig på bordet så att alla andra grupper kan se. Detta innebär att gruppen gemensamt måste ta ett slutgiltigt beslut.

Poängtera till sist att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling utgår från den utsattas perspektiv och domen därför beror på hur denna uppfattar situationen. För att få en dom i likhet med lagen är det därför viktigt att de försöker sätta sig in i den utsattas situation och känslor genom att diskutera med varandra.

Under spelets gång

Dela ut ett berättelsekort till grupperna. Du väljer själv vilket berättelsekort du vill använda dig av, så länge alla grupper får samma kort.

Låt dem diskutera några minuter. Ett tips är att bryta när en av grupperna börjar bli klara. Berätta då att de har 30 sekunder kvar att bestämma sig. Därefter avbryter du dem och säger: Dags att avge era röster.

Be dem visa upp sitt valda kuvert tillsammans med deras motivering. Genom att alla grupper får redogöra för hur de tänkt får eleverna ta del av flera perspektiv på hur berättelsen uppfattats. Fråga dem gärna frågor om hur de tänkt i fall att deras motivering inte är särskilt utförlig.

När alla grupper avgett sina röster räknar du dem samman och meddelar vilken dom som Diskrimineringsdomstolen utdömt i fallet. Det är viktigt att du som domare inte ger ditt "sanna" svar, då målet är att eleverna själva ska få tänka sig in i personernas berättelser.

Därefter låter du dem få ett nytt berättelsekort. Upprepa

proceduren. Du väljer själv hur många berättelsekort som ska diskuteras, men det rekommenderas att använda sig av 2-4 stycken. Det kan vara en fördel att börja med ett lättare berättelsekort för att avsluta med ett svårare, då det underlättar för eleverna att komma igång. När du är nöjd med antalet berättelser meddelar du att spelet är slut och att det är dags för efterdiskussion.

Efterdiskussion

Reflektion

- ▶ Hur var det att spela det här spelet?
- ▶ Var det någon berättelse som var svårare att besluta sig om? Varför?
- ▶ Var det någon berättelse som var enklare att besluta sig om? Varför?
- ▶ Kändes personberättelserna verkliga?

Tolkning

- ▶ När ni fick höra hur de andra grupperna röstade och resonerade, hur tänkte ni då?
- ▶ Kände ni någon gång att ni ville ändra er röst?
- ▶ Var det lätt eller svårt att sätta sig in i personernas situation?
- ▶ Känner ni igen situationerna och är det något som kan hända? Vad? Varför inte?

Generaliserande

- ▶ Kan ni tänka er några fler scenarion där diskriminering, trakasserier och kränkande behandling utspelar sig?
- ▶ Vad finns det för likheter mellan diskriminering, trakasserier och kränkande behandling?
- ▶ Varför uppstår de här situationerna tror ni?
- ▶ Vem är ansvarig för att situationerna uppstår?
- ▶ Vem är inte ansvarig för att situationerna uppstår?
- ▶ Vore det någon skillnad om vi bytte ut personerna mot någon annan (ta exempel som är aktuella från ert spel, exempelvis om Nour vore kille)? Varför? Varför inte?
- ▶ Vore det någon skillnad om vi bytte ut situationerna mot något annat (ta exempel som är aktuella från ert spel, exempelvis om ramadan vore jul)? Varför? Varför inte?
- ▶ Vet ni vad en norm är? Kan diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ha något samband med normer?

Tips för fortsatt arbete

- ▶ Diskrimineringsdomstolen gör ofta att eleverna blir nyfikna på hur en svensk domstol hade beslutat i fallen. Använd denna nyfikenhet till att låta eleverna undersöka verkliga kränkings-, trakasseri-, och diskrimineringsfall. Du kan även låta eleverna applicera fallen på situationer som kan uppstå i deras vardag.
- ▶ Låt eleverna undersöka er skolas likabehandlingsplan. Varför finns en sådan? Vad har den för vision och mål? Vilka åtgärder säger den att skolan ska ta för att främja likabehandling? Uppfyller skolan sina åtaganden? Har eleverna inkluderats i att ta fram den? Inkludera även eleverna i arbetet kring vidareutveckling av likabehandlingsplanen. Låt dem kartlägga miljöer och situationer där likabehandlingsarbetet inte fungerar, samt ge förslag på utformningen av åtgärder.

Berättelserna

Här finns alla de tolv berättelserna som finns i Bilaga 1. De är tänkta som stöd för dig som handledare under spelets gång och i efterdiskussionen. Under varje berättelse finns en informationspunkt om vilket område som berättelser berör, samt vad personen kan tänkas bli utsatt för. Detta är inget som ska påtalas för eleverna under spelet, där fokus istället ligger på att de själva ska få tänka kring berättelserna. Punkterna kan dock vara något att luta sig mot och återkoppla till under efterdiskussionen.

Berättelse # 1: Emma

Emmas mamma och pappa har nyss separerat. Anledningen är att hennes pappa har träffat en ny. Hemma är det kaos, hennes pappa har redan flyttat till sin nya kille och hennes mamma är helt förstörd. Emma försöker undvika att vara hemma så mycket som det går, hon orkar liksom inte. Som när hennes mamma säger att hennes pappa är ”en jävla idiot” eller bara börjar gråta helt plötsligt. Så hon är hellre hemma hos sina kompisar. Till dem har hon sagt att det är struligt hemma, men inte riktigt velat säga varför. För vad skulle de säga om de visste att hennes pappa har blivit ihop med en kille!? Ingen annan har en pappa som är bög, liksom.

- ▶ Sexuell läggning
- ▶ Något annat (men rädsla för diskriminering och trakasserier)

Berättelse # 2: Augustin

Augustin älskar fotboll, både att kolla och spela själv. All hans fritid ägnar han åt fotboll. Nu är det dags för den årliga fotbollsturneringen mellan Augustins skola och andra skolor i kommunen. Augustin ser sjukt mycket framemot den, och han satsar på att göra minst ett mål i varje match. När första matchen drar igång ligger hans klass först under, men sen gör Augustin mål. Då skriker några i motståndarlagets hejklack ”jävla blatte”. Blatte betyder ju kackerlacka på latin, och även om Augustin är van så blir han upprörd. Aldrig att hans ”svenska” kompisar skulle få höra något liknande. Men Augustins föräldrar är ju från Somalia.

- ▶ Etnisk tillhörighet
- ▶ Trakasserier

Berättelse # 3: Tuva

Tuvas historielärare är värdelös. Ingen i hennes klass gillar honom. Lektionerna är extremt tråkiga. Han bara tragglar årtal hit och årtal dit. Ingen lär sig något. Därför har Tuva och hennes klasskompisar gjort en namninsamling som de tänkt lämna till rektorn där de kräver en ny lärare till nästa termin. Tuva som är initiativtagare till namninsamlingen tar med sig listan till rektorn. Hon knackar på dörren och möts av ett ”Ja, kom in”. Tuva stiger nervös in i rummet och berättar varför hon är där. Rektorn lyssnar halvhjärtat och svarar slutligen ”Lilla du, det ordnar sig ska du se”. Tuva går besviken därifrån, det känns inte alls som om rektorn lyssnade till vad hon sa. Som att deras åsikter inte vore viktiga. Nästa termin är historieläraren fortfarande kvar i Tuvas klass.

- ▶ Ålder
- ▶ Diskriminering

Berättelse # 4: Jonatan

De flesta i Jonatans klass ska resa till fjällen om några månader. Varje gång det nämns försöker Jonatan prata bort det, alternativt prata om hur idiotiskt han tycker att det är med skidåkning. Sanningen, som han inte berättat för någon, är att han inte vet hur han ska kunna betala för resan. Varje person ska lägga ut 3000 kr. Jonatan har inte dom pengarna. Och inte heller hans mamma som jobbar inom äldreården. Alla andra har pengar. Fuck, skidåkning alltså. Fuck, pengar.

- ▶ Materiella resurser
- ▶ Något annat

Berättelse # 5: Nour

Nour går genom korridoren. Hon går förbi några killar i parallellklassen. Några av dem har hon hånglat med innan, på fest och så. En av dem var nog lite kär i henne och när hon hånglade med hans kompis började ryktena gå. Om att Nour är en slampa och att hon ligger med vem som helst. När hon går förbi gänget viskar en av killarna lågt ”hora, hora, hora”, men ändå tillräckligt högt för att hon ska höra. De andra killarna börjar skratta överlägset och sneglar åt hennes håll. Nour låtsas som hon inte hör, tittar rakt fram och fortsätter att gå. Inombords skriker Nour av ilska, men aldrig att hon skulle visa det för dem.

- ▶ Kön/sexuella trakasserier
- ▶ Trakasserier

Berättelse # 6: Mahan

Mahan har bott hela sitt liv i Sverige. Men hans föräldrar är födda i Iran och kom till Sverige i början av 90-talet. Mahan vet inte riktigt om han tror på Gud, Mohammed och allt det där. Men han följer ändå vissa muslimska traditioner, kanske just för att det är traditioner. Nu är det ramadan och alla i Mahans familj fastar. Det funkar hyfsat bra, men han är ganska trött. I slutet av veckan ska de ha ett stort prov och Mahan ber sin lärare om att få skjuta upp provet till efter ramadan. För då skulle han ha lite mer energi till att plugga. Men läraren säger nej med motiveringen att det inte vore rättvist mot hans klasskamrater.

- ▶ Religiös tillhörighet
- ▶ Indirekt diskriminering

Berättelse # 7: Clara

Clara och hennes klasskompisar ska snart välja gymnasieprogram. Clara har alltid gillat hantverk och är sugen på att arbeta som snickare eller något sånt. Inför gymnasievalet går Clara till syon för att fråga hur hon ska välja. Vilket program som vore lämpligast, vilken skola som är bäst och vilka poäng som krävs där. När Clara trevande säger att hon vill jobba med hantverk avbryter syon henne och föreslår uppmuntrande ”Ja, då kanske frisör vore något? Då får du ju arbeta med händerna”. När Clara då säger att hon tänkte något mer åt snickarhålllet rynkar syon ihop ansiktet och säger: ”Men du, är det inte lite tungt för dig? Är du säker?”

- ▶ Kön
- ▶ Diskriminering

Berättelse # 8: Filip

Filip umgås nästan konstant med sina kompisar Jonatan och David. De har varit vänner sen förskolan. David och Jonatan brukar kalla Filip för ”Curry”, medan Jonatan och David kallas för Jonte och Dave. Filip hade helst blivit kallad Fille eller något i den stilen, men vill inte protestera och verka tontig. Det är väl bara att acceptera och inget hade blivit bättre av att bli sur på dem. Han är ju ändå adopterad från Indien.

- ▶ Etnisk tillhörighet
- ▶ Trakasserier/något annat

Berättelse # 9: Blerina

Blerina loggar in på facebook. Två nya notiser. Flera har gillat och kommenterat på hennes senaste statusuppdatering. ”Vilken status!?” är tanken som snabbt far genom Blerinas huvud. Någon har facerejpat henne. När hon ser med vad vet hon inte var hon ska ta vägen. På hennes status står ”gillar slicka fitta”. Aldrig att hon går till skolan i morgon. Hon orkar inte försvara sig mot lebbryktena ännu en gång. Hon vet exakt vilka som ligger bakom, hon vet också att de kommer försvara sig med att det bara var ett skämt. Men det är inget skämt för Blerina. Ryktena och glåporden bryter ner henne.

- ▶ Sexuell läggning
- ▶ Trakasserier

Berättelse # 10: Erik

Erik kommer in i caféet. Någon säger ointresserat hej, men de flesta reagerar inte ens. Fortsätter med det de brukar göra. Han är som luft för dem. Så länge han kan minnas har det varit så. Han är inte som de andra. När han var liten ville han gärna ha klänning till skolan, men hans föräldrar förbjöd honom. Nu när han kan bestämma själv har han bara färgglada kläder, gärna blommigt och pastell. Och han sminkar sig med mascara och foundation varje dag. Erik tycker att det är skönt att kunna se ut som han vill, men att hela tiden ignoreras äter upp honom. Han skulle hellre se att de slog honom, spottade på honom, vad som helst. Och han vet att de pratar. Om att han är böj. Transa. Konstig. Men alltid bakom hans rygg. Det är som att de bestämt att det är bäst att hålla sig borta. Som om hans konstighet skulle smitta.

- ▶ Könsoverskridande uttryck
- ▶ Trakasserier

Berättelse # 11: Louise

Louise har svårt att sitta still. Hon är ofta högljudd och stör de andra i klassen. De har nu fått en läsuppgift, och några klasskompisar klagar på att Louise stör. Läraren suckar och skickar ut Louise från klassrummet. Någon ropar ”ADHD!” högt efter henne. Louise går ut på gården och sätter sig på en bänk. ”Fan, vad orättvist”, tänker Louise. ”Varför skulle jag få ADHD för? Jag vill ju bara vara som alla andra.” Men hon kan inte rå för vad som händer med henne ibland. Hon går fram till fönstret och tittar in i klassrummet. Läraren viftar bort henne.

- ▶ Funktionsnedsättning
- ▶ Trakasserier och diskriminering

Berättelse # 12: Carlos

Carlos står redo för att greppa stafettpinnen. Han ser hur hans lagmedlem närmar sig. Det är alldeles jämnt mellan de två lagen och han hör hur hejaropen stegras. Carlos fasar. Han hatar gympan, han hatar att springa. Har alltid gjort och kommer alltid att göra. Han greppar stafettpinnen och springer i väg. Men det går tungt, han har för många kilon att förflytta. Hans mottävlare drar i väg och han känner besvikelsen från sina lagmedlemmar i ryggen. Någon skriker ”Kom igen då, tjockis! Spriiiiing!”. När Carlos lämnar till sist överlämnar stafettpinnen är avståndet för stort att ta in. De förlorar. Carlos går så snart lektionen är över.

- ▶ Utseende
- ▶ Kränkande behandling

Bilaga 1

Berättelse # 1: Emma

Emmas mamma och pappa har nyss separerat. Anledningen är att hennes pappa har träffat en ny. Hemma är det kaos, hennes pappa har redan flyttat till sin nya kille och hennes mamma är helt förstörd. Emma försöker undvika att vara hemma så mycket som det går, hon orkar liksom inte. Som när hennes mamma säger att hennes pappa är ”en jävla idiot” eller bara börjar gråta helt plötsligt. Så hon är hellre hemma hos sina kompisar. Till dem har hon sagt att det är struligt hemma, men inte riktigt velat säga varför. För vad skulle de säga om de visste att hennes pappa har blivit ihop med en kille!? Ingen annan har en pappa som är böj, liksom.

Vad upplever Emma?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 2: Augustin

Augustin älskar fotboll, både att kolla och spela själv. All hans fritid ägnar han åt fotboll. Nu är det dags för den årliga fotbollsturneringen mellan Augustins skola och andra skolor i kommunen. Augustin ser sjukt mycket framemot den, och han satsar på att göra minst ett mål i varje match. När första matchen drar igång ligger hans klass först under, men sen gör Augustin mål. Då skriker några i motståndarlagets hejklack ”jävla blatte”. Blatte betyder ju kackerlacka på latin, och även om Augustin är van så blir han upprörd. Aldrig att hans ”svenska” kompisar skulle få höra något liknande. Men Augustins föräldrar är ju från Somalia.

Vad upplever Augustin?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 3: Tuva

Tuvas historielärare är värdelös. Ingen i hennes klass gillar honom. Lektionerna är extremt tråkiga. Han bara tragglar årtal hit och årtal dit. Ingen lär sig något. Därför har Tuva och hennes klasskompisar gjort en namninsamling som de tänkt lämna till rektorn där de kräver en ny lärare till nästa termin. Tuva som är initiativtagare till namninsamlingen tar med sig listan till rektorn. Hon knackar på dörren och möts av ett ”Ja, kom in”. Tuva stiger nervös in i rummet och berättar varför hon är där. Rektorn lyssnar halvhjärtat och svarar slutligen ”Lilla du, det ordnar sig ska du se”. Tuva går besviken därifrån, det känns inte alls som om rektorn lyssnade till vad hon sa. Som att deras åsikter inte vore viktiga. Nästa termin är historieläraren fortfarande kvar i Tuvas klass.

Vad upplever Tuva?

- ▶ Kränkande behandling
- ▶ Trakasserier
- ▶ Diskriminering
- ▶ Trakasserier och diskriminering
- ▶ Något annat

Berättelse # 4: Jonatan

De flesta i Jonatans klass ska resa till fjällen om några månader. Varje gång det nämns försöker Jonatan prata bort det, alternativt prata om hur idiotiskt han tycker att det är med skidåkning. Sanningen, som han inte berättat för någon, är att han inte vet hur han ska kunna betala för resan. Varje person ska lägga ut 3000 kr. Jonatan har inte dom pengarna. Och inte heller hans mamma som jobbar inom äldreården. Alla andra har pengar. Fuck, skidåkning alltså. Fuck, pengar.

Vad upplever Jonatan?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 5: Nour

Nour går genom korridoren. Hon går förbi några killar i parallellklassen. Några av dem har hon hånglat med innan, på fest och så. En av dem var nog lite kär i henne och när hon hånglade med hans kompis började ryktena gå. Om att Nour är en slampa och att hon ligger med vem som helst. När hon går förbi gänget viskar en av killarna lågt ”hora, hora, hora”, men ändå tillräckligt högt för att hon ska höra. De andra killarna börjar skratta överlägset och sneglar åt hennes håll. Nour låtsas som hon inte hör, tittar rakt fram och fortsätter att gå. Inombords skriker Nour av ilska, men aldrig att hon skulle visa det för dem.

Vad upplever Nour?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 6: Mahan

Mahan har bott hela sitt liv i Sverige. Men hans föräldrar är födda i Iran och kom till Sverige i början av 90-talet. Mahan vet inte riktigt om han tror på Gud, Mohammed och allt det där. Men han följer ändå vissa muslimska traditioner, kanske just för att det är traditioner. Nu är det ramadan och alla i Mahans familj fastar. Det funkar hyfsat bra, men han är ganska trött. I slutet av veckan ska de ha ett stort prov och Mahan ber sin lärare om att få skjuta upp provet till efter ramadan. För då skulle han ha lite mer energi till att plugga. Men läraren säger nej med motiveringen att det inte vore rättvist mot hans klasskamrater.

Vad upplever Mahan?

- ▶ Kränkande behandling
- ▶ Trakasserier
- ▶ Diskriminering
- ▶ Trakasserier och diskriminering
- ▶ Något annat

Berättelse # 7: Clara

Clara och hennes klasskompisar ska snart välja gymnasieprogram. Clara har alltid gillat hantverk och är sugen på att arbeta som snickare eller något sånt. Inför gymnasievalet går Clara till syon för att fråga hur hon ska välja. Vilket program som vore lämpligast, vilken skola som är bäst och vilka poäng som krävs där. När Clara trevande säger att hon vill jobba med hantverk avbryter syon henne och föreslår uppmuntrande ”Ja, då kanske frisör vore något? Då får du ju arbeta med händerna”. När Clara då säger att hon tänkte något mer åt snickarhållet rynkar syon ihop ansiktet och säger: ”Men du, är det inte lite tungt för dig? Är du säker?”.

Vad upplever Clara?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 8: Filip

Filip umgås nästan konstant med sina kompisar Jonatan och David. De har varit vänner sen förskolan. David och Jonatan brukar kalla Filip för ”Curry”, medan Jonatan och David kallas för Jonte och Dave. Filip hade helst blivit kallad Fille eller något i den stilen, men vill inte protestera och verka tontig. Det är väl bara att acceptera och inget hade blivit bättre av att bli sur på dem. Han är ju ändå adopterad från Indien.

Vad upplever Filip?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 9: Blerina

Blerina loggar in på facebook. Två nya notiser. Flera har gillat och kommenterat på hennes senaste statusuppdatering. ”Vilken status!?” är tanken som snabbt far genom Blerinas huvud. Någon har facerejpat henne. När hon ser med vad vet hon inte var hon ska ta vägen. På hennes status står ”gillar slicka fitta”. Aldrig att hon går till skolan i morgon. Hon orkar inte försvara sig mot lebbryktena ännu en gång. Hon vet exakt vilka som ligger bakom, hon vet också att de kommer försvara sig med att det bara var ett skämt. Men det är inget skämt för Blerina. Ryktena och glåporden bryter ner henne.

Vad upplever Blerina?

- ▶ Kränkande behandling
- ▶ Trakasserier
- ▶ Diskriminering
- ▶ Trakasserier och diskriminering
- ▶ Något annat

Berättelse # 10: Erik

Erik kommer in i caféet. Någon säger ointresserat hej, men de flesta reagerar inte ens. Fortsätter med det de brukar göra. Han är som luft för dem. Så länge han kan minnas har det varit så. Han är inte som de andra. När han var liten ville han gärna ha klänning till skolan, men hans föräldrar förbjöd honom. Nu när han kan bestämma själv har han bara färgglada kläder, gärna blommigt och pastell. Och han sminkar sig med mascara och foundation varje dag. Erik tycker att det är skönt att kunna se ut som han vill, men att hela tiden ignoreras åter upp honom. Han skulle hellre se att de slog honom, spottade på honom, vad som helst. Och han vet att de pratar. Om att han är böj. Transa. Konstig. Men alltid bakom hans rygg. Det är som att de bestämt att det är bäst att hålla sig borta. Som om hans konstighet skulle smitta.

Vad upplever Erik?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 11: Louise

Louise har svårt att sitta still. Hon är ofta högljudd och stör de andra i klassen. De har nu fått en läsuppgift, och några klasskompisar klagar på att Louise stör. Läraren suckar och skickar ut Louise från klassrummet. Någon ropar ”ADHD!” högt efter henne. Louise går ut på gården och sätter sig på en bänk. ”Fan, vad orättvist”, tänker Louise. ”Varför skulle jag få ADHD för? Jag vill ju bara vara som alla andra.” Men hon kan inte rå för vad som händer med henne ibland. Hon går fram till fönstret och tittar in i klassrummet. Läraren viftar bort henne.

Vad upplever Louise?

- ▶ Kränkande behandling
 - ▶ Trakasserier
 - ▶ Diskriminering
 - ▶ Trakasserier och diskriminering
 - ▶ Något annat
-

Berättelse # 12: Carlos

Carlos står redo för att greppa stafettpippen. Han ser hur hans lagmedlem närmar sig. Det är alldeles jämnt mellan de två lagen och han hör hur hejaropen stegras. Carlos fasar. Han hatar gympan, han hatar att springa. Har alltid gjort och kommer alltid att göra. Han greppar stafettpippen och springer i väg. Men det går tungt, han har för många kilon att förflytta. Hans mottävlare drar i väg och han känner besvikelsen från sina lagmedlemmar i ryggen. Någon skriker ”Kom igen då, tjockis! Spriiiiiing!”. När Carlos lämnar till sist överlämnar stafettpippen är avståndet för stort att ta in. De förlorar. Carlos går så snart lektionen är över.

Vad upplever Carlos?

- ▶ Kränkande behandling
- ▶ Trakasserier
- ▶ Diskriminering
- ▶ Trakasserier och diskriminering
- ▶ Något annat

Bilaga 2

Kränkande behandling

Trakasserier

Diskriminering

Trakasserier och diskriminering

Något annat
